Turkish Studies **Language and Literature**

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 2219-2230

DOI: 10.29228/TurkishStudies.39385

ISSN: 2667-5641

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 20.10.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 20.12.2019

📅 *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (12.12.2019)-Referee 2 (14.12.2019)

This article was checked by iThenticate.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN OSMANLI TÜRKÇESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

*Mehmet Celal VARİŞOĞLU***

ÖZ

Bu çalışma, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde lisans düzeyinde okuyan öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerine yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışmanın verileri Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde, farklı sınıflarda öğrenim gören ve yaşları 19 ila 26 arasında değişen 184 öğrenciden (123 kız, 61 erkek) toplanmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen öğrenciler, araştırmaya gönüllü olarak destek vermişlerdir. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda katılımcılara Osmanlı Türkçesi ile ilgili çeşitli sorular sorulmuş; katılımcıların verdikleri cevaplar içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sorularına göre gruplandırılan veriler, yüzde ve frekans değerleriyle sunulmuştur. Araştırmanın sonunda öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerinde işlenen konuları beğenip beğenmedikleri, bu derslerdeki hislerinin olumlu mu olumsuz mu olduğu, hangi konularda zorlandıkları, ne tür yöntem ve etkinlikleri önerdikleri gibi konular çerçevesinde görüşleri değerlendirilmiştir. Buna göre öğrencilerin genel olarak dersi sevdikleri, gerekli gördükleri, derste zorlanmadıkları ve dersten korkmadıkları tespit edilmiştir. Osmanlı Türkçesi dersine karşı çoğunlukla olumlu bir bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir. Osmanlı Türkçesi derslerinde okuma yapma etkinliklerinin en beğenilen etkinlik türü olduğu görüşü öne çıkarılmıştır. Öğrencilerin dersin işlenişi ile ilgili tavsiyeleri arasında ise en çok öğrenci katılımının artırılması ve okuma etkinliklerinin çoğaltılması yönündeki görüşleri yer almıştır.

* Bu çalışma, 27-30 Haziran 2019'da Üsküp'te düzenlenen 5. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde aynı başlıkla sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

** Doç.Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, E-posta: varisoglu@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı, Osmanlı Türkçesi, görüş.

THE OPINIONS OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENT STUDENTS ABOUT OTTOMAN TURKISH

ABSTRACT

In this study, it is aimed to reveal the opinions of the students who have been studying at the departments of Turkish Language and Literature about Ottoman Turkish courses. Phenomenological pattern, which is one of the qualitative research designs, was used in the study. The data were collected from 184 students (female= 123, male= 61, , aged between 19 and 26) studying in different classrooms at Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Science and Arts, Department of Turkish Language and Literature. The participants, who were selected convenience sampling technique, voluntarily supported the research. The data were collected by a semi-structured interview form prepared by the researcher. The participants were asked questions about Ottoman language. The participants' answers were analysed with content analysis technique. The data grouped according to the research questions are presented with percentage and frequency values. At the end of the research, the students' opinions were evaluated within the framework of topics such as whether they liked the subjects taught in Ottoman Turkish lessons, whether their feelings in these lessons were positive or negative, which subjects were forced, what methods and activities they suggested. According to this, it was found that the students generally liked the course, found it necessary, did not have difficulty in the course and did not fear the course. It was determined that they had a positive point of view towards Ottoman Turkish course. It was emphasized that reading activities in Ottoman Turkish classes were the most popular activity type. Among the recommendations of the students regarding the course, their opinions about increasing the participation of students and increasing the reading activities were the most.

STRUCTURED ABSTRACT

From the 10th century to the adoption of Latin letters in 1928, the Turks used Arabic letters for an average of 1000 years. With this letters, numerous works of different genres have been created with script types such as nesih, rik'a, kûfî, sülûs, ta'lik, dîvânî, reyhânî, and siyâkat in the geography extending from the Balkans to Anatolia and Asia to the Middle East and Africa. Reading these works is very important in terms of transferring cultural wealth to future generations and keeping social memory alive.

For this purpose, Ottoman Turkish course is taught in the departments of Turkish Language and Literature, Turkish Language and Literature Teaching, Turkish Language Teaching, Contemporary Turkish Dialects and Literatures, History, History Teaching, Art History, Librarianship, Information and Document Management.

In this study, the determination of how the Ottoman Turkish lessons were perceived by the students and especially the emotions that the students approached these lessons constituted the priority of this research.

Purpose of the Research

In this study, it is aimed to reveal the opinions of the students who have been studying at the departments of Turkish Language and Literature about Ottoman Turkish courses. In order to determine this aim, research has been conducted within the framework of some questions. The questions of the research are:

- a. What are the most popular Ottoman Turkish subjects / activities?
- b. What do students feel in Ottoman Turkish lessons?
- c. What are the opinions of the students about the course of Ottoman Turkish?
- d. Are Ottoman Turkish lessons necessary for students?
- e. Are Ottoman Turkish lessons difficult for students?
- f. Are Ottoman Turkish lessons feared by the students?

Research Pattern

Phenomenological pattern, which is one of the qualitative research designs, was used in the study. Phenomenology studies are aimed at revealing experiences and meanings. In these studies, more detailed data can be obtained through interviews. In this respect, individuals can express their lives, situations and meanings that they are not even aware of or think about. Due to the nature of qualitative research, Phenomenology studies may not provide definitive and generalizable results; however, the examples, explanations and experiences to be presented may contribute to scientific literature and practice. (Yıldırım and Şimşek, 2008: 75).

Research Group

The research group of the study consist of 184 students (female= 123, male= 61, , aged between 19 and 26) who studied in different classrooms at Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Science and Arts, Department of Turkish Language and Literature. The participants, who were selected convenience sampling technique, voluntarily supported the research.

Data collecting and analysis

The data were collected by a semi-structured interview form prepared by the researcher. The participants were asked questions about Ottoman language. The participants' answers were analysed with content analysis technique. The data grouped according to the research questions are presented with percentage and frequency values..

Findings

The students' opinions were evaluated within the framework of topics such as whether they liked the subjects taught in Ottoman Turkish

lessons, whether their feelings in these lessons were positive or negative, which subjects were forced, what methods and activities they suggested. According to this, it was found that the students generally liked the course, found it necessary, did not have difficulty in the course and did not fear the course. It was determined that they had a positive point of view towards Ottoman Turkish course. It was emphasized that reading activities in Ottoman Turkish classes were the most popular activity type. Among the recommendations of the students regarding the course, their opinions about increasing the participation of students and increasing the reading activities were the most.

Conclusion

The results of this study, which researched how Ottoman Turkish is perceived by students, are as follows:

Students generally like the subjects taught in Ottoman Turkish courses. 89% of the students have a positive opinion in terms of liking the subjects, while 11% think negatively. Reading activities were mentioned as the favorite activities of the students.

In parallel with the previous results, 72% positive, 23.5% negative and 4.5% undecided distribution of students' feelings in Ottoman Turkish lessons. Students who have a positive feeling in these lessons describe themselves as good, comfortable and happy; those who experienced negative feelings most often used the title of bad. Considering that the positive or negative emotions the students have towards the lessons are very effective on their learning, it can be said that this result will be very positive in terms of the learning of the course and the success of the students.

The students have made various recommendations about the method used in the teaching of the course, the content and activities of the course. One of the most common recommendations that students agree on is the replication of reading practices and student-centered processing of lessons.

The students had a positive opinion of 74.5% and a negative opinion of 25.5% about the teaching of Ottoman Turkish courses. This result is consistent with the results of students' feelings in the course..

While 77.9% of the students stated that the course was necessary, 10% stated that the course was not necessary and 12.1% stated that they were undecided. The most common opinions on why the course is required are: to learn our history, past and language, and to be taught in Turkish Language and Literature.

Suggestions

In this research, the following suggestions can be presented:

Taking into consideration the affective characteristics of students such as attitude, perception and awareness in Ottoman Turkish courses can increase the success in teaching. It can be aimed to increase the success with different activities related to the subjects that the students define as difficult.

Keywords: Turkish language and literature, Ottoman language, opinion.

1. Giriş

Türkler, İslamiyeti kabul etmeleri sonrası 10. asırdan 1928’de Latin harflerinin kabulüne dek ortalama 1000 yıllık bir sürede Arap harflerini kullanmışlar; bu alfabeyi Arapçada yer almayan ancak Türkçe ve Farsçada yer alan bazı sesleri de gösteren harflerle geliştirerek Osmanlı alfabesini oluşturmuşlardır.

Faruk K. Timurtaş, Türkiye Türkçesinin tarihî gelişmesini ve geçirdiği devreleri şu şekilde gösterir:

I. Tarihî Türkiye Türkçesi (Osmanlıca)	XIII.-XX. yüzyıllar
1. Eski Osmanlıca (Eski Anadolu Türkçesi)	XIII.-XV. yüzyıllar
2. Klâsik Osmanlıca	XVI.-XIX. yüzyıllar
3. Yeni Osmanlıca	XIX.-XX. yüzyıllar
II. Modern Türkiye Türkçesi	XX. yüzyıl” (Timurtaş, 1991:2).

Yukarıda her ne kadar Osmanlıca tabirini kullanmış olsa da bu tabirin doğru ve ilmi olmadığını, fakat bizde ve batıda bu adla tutunduğu için Osmanlıca tabirini kullanmayı tercih ettiğini belirtir (Timurtaş, 1991:1). Muharrem Ergin de kitabında Osmanlıca adını tercih ederken (1975), Hayati Develi Osmanlı Türkçesi adlandırmasını seçer (2014). Söz konusu adlandırma ve Osmanlıca / Osmanlı Türkçesi kavramları üzerine Akpınar (2016: 7-8) mevcut literatürden yararlanarak kapsamlı bir bilgi vermiştir.

Türk dilinin tarihî gelişiminin ikinci devresinde meydana gelen bu yazı diliyle Balkanlardan Anadolu ve Asya’ya’ Ortadoğu’dan Afrika’ya uzanan coğrafyada nesih, rik’a, kûfî, sülûs, ta’lik, divânî, reyhânî, siyâkat gibi yazı çeşitleriyle farklı türlerde, çok sayıda eser meydana getirilmiştir. Bugün bu eserlerin okunması, okunabilmesi, geçmiş birikimimizin gelecek kuşaklara aktarımı ve toplumsal hafızanın canlı tutulması açısından oldukça önemlidir.

Bu amaç doğrultusunda, Osmanlı Türkçesi dersi bugün üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, Tarih, Tarih Öğretmenliği, Sanat Tarihi, Kütüphanecilik, Bilgi ve Belge Yönetimi gibi bölümlerinde okutulmaktadır.

Dil canlı bir sistemdir ve ait olduğu toplumun, o dili kullanan toplulukların tarihini, sanatını, çağlar içerisinde kazandıkları kültürel birikimlerini, değerlerini, duyuş, düşünüş ve yaşayış tarzlarını, sosyal ve siyasal dönüşümlerini en sağlıklı şekilde aktarır. Bu nedenle Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrencilerin yaklaşık bin yıllık sürede ortaya konan matbu ve yazma eserleri, kitabeleri, levhaları, fermanları, resmî ve özel mektupları, arşiv belgelerini ve bu yazıyla ortaya konan diğer eserleri okumaları amaçlanmaktadır. Bu nedenle Osmanlı Türkçesi dersleri, yukarıda sıralanan bölümlerin öğretim programlarında yer almış; bu bölüm öğrencilerine önemli bir sorumluluk da yüklemiştir.

Osmanlı Türkçesi öğretimi ile ilgili çalışmalar alandaki eksiklikleri ve ihtiyaçları belirlemeye yardımcı olması sebebiyle dikkate değerdir. Bu çerçevede Sevim ve Bayındır’ın lise ve üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırma (2016), Gümüşkılıç’ın çalışması (2009), Ulucan’ın araştırması (2016), Özkan ve Şahbaz’ın alan derslerinin işlevselliği üzerine yaptıkları çalışma (2011), Osmanlı Türkçesinin Tarih Öğretmenliği lisans programındaki işlevselliği üzerine Kaya’nın yaptığı araştırma (2013), Avaroğulları’nın ortaöğretim kurumlarında okutulan Osmanlı Türkçesi dersleri ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerini ve bu görüşleri etkileyen değişkenleri incelediği çalışması (2015), Baran’ın Osmanlı Türkçesi öğretiminde Arapça, Farsça ve Eski Anadolu Türkçesinin yerini ortaya koyduğu çalışma (2018), Akpınar’ın Osmanlı Türkçesi öğretimi üzerine yaptığı çalışma

(2016), Calp'ın Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerinde yaptıkları okuma hataları üzerine yaptığı çalışması (2017) ve yine Calp'ın Osmanlı Türkçesi derslerinde yapılan okuma, yazma ve gramer hatalarının nedenlerini incelediği çalışması belirtilebilir.

Bu çalışmada, Osmanlı Türkçesi derslerinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığının ve özellikle de bu derslere öğrencilerin hangi duygularla yaklaştığının tespit edilmesi bu araştırmanın önceliğini oluşturmuştur.

1.1. Araştırmanın amacı ve araştırma soruları

Bu çalışmanın amacı, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde lisans ya da lisansüstü düzeylerde okutulmakta olan Osmanlı Türkçesi derslerinin öğrenciler tarafından nasıl görüldüğünü tespit etmektir. Bu amacın tespiti için bazı sorular çerçevesinde araştırma yapılmıştır. Araştırmanın soruları şunlardır:

- g. Öğrencilerin en çok beğendiği Osmanlı Türkçesi konuları/ etkinlikleri nelerdir?
- h. Öğrenciler Osmanlı Türkçesi derslerinde neler hissetmektedir?
- i. Osmanlı Türkçesi derslerinin işleniş hakkında öğrencilerin görüşleri nelerdir?
- j. Osmanlı Türkçesi dersleri öğrencilere göre gerekli midir?
- k. Osmanlı Türkçesi dersleri öğrencilere göre zor mudur?
- l. Osmanlı Türkçesi dersleri öğrencilere göre korkulan bir ders midir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmaları yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu araştırmalarda görüşme yoluyla daha ayrıntılı veriler elde edilebilir. Bu bakımdan bireyler kendilerinin bile farkında olmadıkları ya da üzerinde fazla düşünmedikleri yaşantıları, durumları ve anlamları dışa vurabilirler. Olgu bilim araştırmaları, nitel araştırmanın doğası gereği kesin ve genellenebilir sonuçlar sağlamayabilir; ancak sunulacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar bilimsel literatüre ve uygulamaya ciddi katkılar sağlayabilir (Christensen, L.B., Johnson, R.B. ve Turner, L.A., 2014: 350). Olgu bilim araştırmalarında içerik analiziyle verilerin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 75).

2.2. Araştırma grubu

Çalışmanın verileri Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinden toplanmıştır. Çalışmaya toplam 184 öğrenci katılmıştır. Farklı sınıf düzeylerinden seçilen bu öğrencilerin 123'ü kız, 61'i erkektir. Öğrencilerin yaşları 19 ile 26 arasında değişmektedir. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen öğrenciler, araştırmaya gönüllü olarak destek vermişlerdir.

2.3. Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda öğrencilere Osmanlı Türkçesi ile ilgili çeşitli sorular sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Çözümleme işleminde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiş, öğrencilerin cevapları okuyucunun anlayabileceği şekilde kategorik ifadelerle dönüştürülmüş ve sayısal verilerle gösterilmiştir. Veriler önce analiz işleminden çıkarılan kavramlara ve temalara göre kendi içinde

sistemli olacak biçimde gruplandırılmış, daha sonra da genel bir çerçeve içinde üst temalara yerleştirilmiştir.

3. Bulgular

3.1. Beğenilen Osmanlı Türkçesi etkinlikleri/konularıyla ilgili bulgular

Öğrencilere en çok beğendikleri Osmanlı Türkçesi dersi konularının/ etkinliklerinin hangileri olduğu sorulmuş ve alınan cevaplar olumlu ve olumsuz görüşler olarak gruplandırılarak Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Beğenilen etkinlikler/konular			
Olumlu	f	Olumsuz	f
Okuma etkinlikleri	79	Hiçbir konu	19
Tamlamalar	15		
Kelime çalışmaları	14		
Vezin bulma	13		
Tahtada yazı yazma	13		
Masterlar	6		
Harfler ve transkripsiyon	6		
Ekler konusu	5		
Yazı yazma	2		
Arapça sayılar	1		

Tablo 1’deki veriler incelendiğinde, öğrencilerin Osmanlı Türkçesi konularıyla ilgili çoğunlukla olumlu görüş bildirdikleri; en çok da *Okuma etkinlikleri* konusunu beğendiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanında olumsuz görüşe sahip olan öğrenciler ise *hiçbir konuyu* sevmediklerini söylemişlerdir.

3.2. Osmanlı Türkçesi derslerinde yaşanan hislerle ilgili bulgular

Öğrencilere kendilerini Osmanlı Türkçesi derslerinde nasıl hissettikleri sorulmuş, alınan cevaplar olumlu ve olumsuz gruplara ayrılmış ve bulgular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2: Derste kendinizi nasıl hissediyorsunuz?			
Olumlu	f	Olumsuz	f
İyi	54	Fena / kötü / berbat	14
Rahat	24	Sıkılmış	6
Mutlu	17	Gergin/ Rahatsız / Stresli	5
Eğlenceli/ keyifli/ zevkli	11	Başarısız/ Bilgisiz/ cahil	4
İlgili/ meraklı/ istekli	7	Etkisiz/ Boş/ kaybolmuş	4
Heyecanlı	6	Endişeli /kaygılı/ korkak	4
Dikkatli/ odaklanmış	5	Beceriksiz / Kavraysız/ geri zekâlı	3
Normal	4	Çekingen/ ürkek	2
Başarılı	4	Zayıf / yetersiz	2
Güzel	3	Engelli	1
Farklı	3	Yabancı	1
Aktif/ enerjik	2	Mutsuz	1
Verimli	1		
Şanslı	1	Kararsız	f
Muhteşem	1	Ne iyi ne kötü/ Ne mutlu ne mutsuz/ ortada/ normal	9
Bilgili	1		

Tablo 2'deki verilere göre öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerinde daha çok *olumlu* duygular hissettikleri, kendilerini en çok *iyi*, *rahat* ve *mutlu* olarak tanımladıkları; buna karşı olumsuz hislerinde ise kendilerini en çok *kötü* olarak tanımladıkları görülmüştür. Ayrıca olumlu ve olumsuz görüşler karşılaştırıldığında, olumlu olanların hem frekans değeri olarak hem de çeşitlilik olarak olumsuz olanlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Verilen cevaplar arasında kendilerini *ortada* yani *kararsız* hissedenenler de olmuştur. Ancak bunların sayısı oldukça sınırlıdır.

3.3. Osmanlı Türkçesi dersinin işlenişine ilgili bulgular

Öğrencilere Osmanlı Türkçesi derslerinin işlenişinin nasıl olduğu sorulmuş, alınan cevaplar yöntem/içerik/uygulama yönünden ve olumluluk olumsuzluk yönünden iki farklı kategoride değerlendirilmiş, gruplandırılan görüşler Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 3: Dersin işlenişine hakkındaki görüşleriniz nedir? (yöntem/içerik/uygulama)	f
Daha çok okuma yapılmalı	9
Aktif ve öğrenci katılımlı işlenmeli	6
Uygulamalar ve örnekler artırılmalı	5
Öğrenciyi sıkmayacak, ödev verilecek şekilde işlenmeli	3
Kelime çalışmalarına ağırlık verilmeli	3
Farklı hocalardan alınmalı. Farklı tarzlar ve yöntemler görülmeli.	2
Her derste aynı şeyler tekrar edilmemeli	1
Ezber yaptırılmamalı, mantık çerçevesinde çalışma yapılmalı	1

Tablo 3'e göre, öğrencilerin dersin işlenişinde kullanılan yöntem, dersin içeriği ve etkinlikleri uygulama ile ilgili görüşlerinin daha çok beklenti ve tavsiye niteliğini taşıdığı; özellikle *okuma* etkinliklerinin sayısının artırılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Yine belirtilen görüşler arasında derslerin *aktif ve öğrenci katılımlı işlenmesi*, *uygulamalar ve örneklerin artırılması* gerektiği de yer almıştır.

Tablo 4: Dersin işlenişine hakkındaki görüşleriniz nedir?			
Olumlu	f	Olumsuz	f
Çok akıcı ve güzel	29	Öğrencilerin derse katılımı sağlanmalı	12
Çok iyi/ verimli	29	Daha akılda kalıcı bir şekilde işlenebilir	8
Keyifli / zevkli	18	Her ders, farklı etkinlikler yapılmalı	5
Çok eğlenceli/ eğlenceli	13	Sıkıcı bir ders, akıcı değil	5
Başarılı	9	Bazı konularda görsel içerik olsa daha iyi olur	4
Faydalı	3	Daha basit ve anlaşılır anlatılmalı	2
Mükemmel	3	Ezber olmamalı	2
İdeal	3		
Detaylı işleniyor	1		
Öğretici, eğitici şekilde	1		
Çok rahat	1		
Düzenli	1		

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde ise Osmanlı Türkçesi derslerinin işlenişine ilgili öğrencilerin hem çeşitlilik hem de sayısal oran olarak daha çok olumlu yönde görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğrenciler derslerin işlenişini en çok *akıcı ve güzel*, *iyi/ verimli*, *keyifli/ zevkli* ve *eğlenceli* bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında olumsuz görüş belirten öğrencilerin dile

getirdiği görüşler ise daha çok derslerin *öğrenci merkezli işlenmemesi, derslerin akılda kalıcı olmaması, her derste farklı etkinlik yapılmaması* olarak ifade edilmiştir.

3.4. Osmanlı Türkçesinin gerekli görülüp görülmediğiyle ilgili bulgular

Öğrencilere Osmanlı Türkçesi derslerinin gerekli görülüp görülmediği sorulmuş, alınan cevaplar önce *evet- hayır* ve *kısmen* şeklinde kategorilere ayrılmış ve veriler Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5: Ders sizce gerekli mi? Neden?			
Evet	f	Hayır	f
Tarihimizi, geçmişimizi ve dilimizi öğrenmek için	48	Çok gerekli değil	4
Türk Dili ve Edebiyatı için gerekli	32	Sadece isteyenlere verilmeli	4
Eski metinleri okuyabilmek	28	Latin alfabesi daha mantıklı	2
Yeni kelimeler öğrenmek için gerekli	8	Hem gerekli hem gereksiz	2
Farklı alfabeleri bilmek daha fazla kazanç sağlar	8	Hayatımın hiçbir alanında karşıma çıkmayacak	2
Türk kültürünü iyi bir şekilde değerlendirebilmek için	6	Geçmişe o kadar bağlı kalmamak lazım	2
Elbette gerekli	6	Konuşulmayan bir dil olduğu için gereksiz	1
Meslek hayatında işine yarayacağı için	4	Türkçenin bugünü bizim için yeterli	1
Geleceği anlamak için geçmişi tanımak gerekir	4	Liselerde müfredatta bu ders olmadığı gerekli değil	1
Kuran öğrenmeye yardımcı olduğu için	2	Kısmen	f
Diğer derslerde de işe yarayabilir	2	Kısmen gerekli	23

Tablo 5’teki veriler öğrencilerin cevaplarının evet- hayır- kısmen kategorilerindeki dağılımını ve cevapların nedenlerini göstermektedir. Buna göre, öğrenciler Osmanlı Türkçesi derslerinin *Tarihimizi, geçmişimizi ve dilimizi öğrenmek için* ve *Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okutulduğu* için gerekli olduğunu söylemişlerdir. Dersin gerekli olmadığını düşünen öğrenciler ise dersi gerekli görmediklerini, eskide kalan ve günümüzde varlığını sürdürmeyen bir dili öğrenmenin gereksiz olduğunu ve dersi işlevsiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Dersin kısmen gerekli olduğunu düşünenler de ortak bir görüşte birleşmeden daha çok gerekçe belirtmeyenlerden oluşmaktadır.

3.5. Osmanlı Türkçesi derslerinin zorluğu/kolaylığıyla ilgili bulgular

Öğrencilere Osmanlı Türkçesi derslerinde zorlanıp zorlanmadıkları ve bu derslerde en çok hangi konuları zor buldukları sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 6 ve Tablo 7’de gösterilmiştir:

Tablo 6: En çok hangi konularda zorlanırsınız?	f
Arapça-Farsça tamlamalar	76
Metin okuma	32
Vezinler	20
Yazmada	13
El yazmasında	13
Ekler	7
Tefileler, bablar	6
Tüm konular	5
Harfleri birleştirmek	4
Şemsi ve kamerî harfler	2
Çeviride	2
Gramer konuları	1

Tablo 6'ya göre öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerinde en çok zorlandıkları konuların başında *Arapça- Farsça tamlamalar* gelmektedir. Bunu *metin okuma* ve *vezin* konuları takip etmektedir.

Tablo 7: Osmanlı Türkçesi dersi sizce zor mu?	f
Evet	37
Hayır	102
Kısmen	30

Tablo 7'de öğrencilerin Osmanlı Türkçesini zor bulup bulmadıklarıyla ilgili veriler yer almaktadır. Buna göre, öğrencilerin çoğu dersin zorluğu sorusuna hayır cevabını vermiş ve dersin kolay olduğunu belirtmiştir.

3.6. Osmanlı Türkçesinden korkulup korkulmadığıyla ilgili bulgular

Öğrencilere Osmanlı Türkçesi derslerinden korkup korkmadıkları sorulmuş ve alınan cevaplar evet-hayır-kısmen kategorilerine göre dağıtılmıştır. Tespit edilen bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir:

Tablo 8: Osmanlı Türkçesi dersinden korkar mısınız? Neden?			
Evet	f	Hayır	f
Okuyamamak	7	Dersi sevmek	31
Karmaşık/ zor olması	6	Ödevleri zamanında yapmak/ çalışmak	15
Anlamamak	5	Zevkli/eğlenceli olduğu için	14
Alfabe/ Harfler yüzünden	5	Zor değil/ kolay bir ders olması	9
Bilgi eksikliği	2	Harfleri önceden biliyor olmak	8
Yapamamak	2	Öğrenmek istemek	5
Ön yargıyla yaklaşmak	2	Korkmamak	5
Hoca yüzünden	2	Hocayı sevdiğim için	3
İlk kez karşılaşmak	1	Anlaşılır olması	2
Çekinmek/kaygılanmak	1	Faydalı olması	2
Ezbere dayalı olması	1	Toplam	104
İlgisini çekmemek	1	-	
Çok konusunun olması		Kısmen	f
Toplam	36	Kısmen korkarım	23

Tablo 8'deki veriler incelendiğinde, Osmanlı Türkçesi dersinden korkmayan öğrencilerin korkanlara göre sayıca fazla olduğu görülmüştür. Korkmadığını ifade edenler *dersi sevmek* görüşünün etrafında birleşmişler; korktuğunu ifade edenler ise Osmanlı Türkçesiyle yazılmış *metinleri okuyamadıkları* ve *dersi zor/karmaşık buldukları* görüşlerini öne çıkarmışlardır.

4. Sonuç

Osmanlı Türkçesinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığının araştırıldığı bu araştırmada ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Öğrenciler genel olarak Osmanlı Türkçesi derslerinde işlenen konuları beğenmektedir. Oransal olarak bakıldığında öğrencilerin %89'u dersin konularını beğenme açısından olumlu görüşe

sahipken %11'i olumsuz düşünmektedir. *Okuma etkinlikleri* konusu öğrencilerin en sevdiği etkinlikler olarak dile getirilmiştir.

Öğrencilerin Osmanlı Türkçesi derslerindeki hisleri bir önceki sonuca paralel olarak %72 oranında olumlu, %23.5 oranında olumsuz ve %4.5 oranında kararsız olarak dağılım göstermiştir. Öğrenciler olumlu hisler konusunda kendilerini bu derslerde en çok *iyi*, *rahat* ve *mutlu* sıfatlarıyla betimlerken; olumsuz his yaşayanlar en çok *kötü* sıfatını kullanmışlardır. Öğrencilerin derslere karşı besledikleri olumlu ya da olumsuz duyguların onların öğrenmeleri üzerinde oldukça etkili olduğu düşünüldüğünde, bu sonucun dersin öğrenilmesi ve öğrenci başarısı açısından da oldukça olumlu olacağı söylenebilir.

Öğrenciler derslerin işlenişinde kullanılan yöntem, dersin içeriği ve etkinlikleri uygulama ile ilgili çeşitli tavsiyelerde bulunmuşlardır. Öğrencilerin fikir birliği içerisinde oldukları tavsiyelerin başında *okuma uygulamaların çoğaltılması* ve *derslerin öğrenci merkezli işlenmesi* gelmektedir.

Öğrenciler Osmanlı Türkçesi derslerinin işlenişine ilgili %74.5 oranında olumlu, %25.5 oranında ise olumsuz görüşe sahiptir. Bu sonuç da öğrencilerin hisleri ve beğenileriyle ilgili sonuçlarla tutarlıdır. Derslerin akıcı, güzel, keyifli işlendiğini; ancak daha çok öğrenci merkezli olunması, dikkat çekme unsurunun daha çok kullanılması ve farklı metotların denenmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %77.9'u evet cevabıyla dersin gerekli olduğunu dile getirirken; %10'u hayır cevabıyla dersin gerekli olmadığını ve %12.1'i kısmen cevabıyla kararsızlığını dile getirmiştir. *Tarihimizi, geçmişimizi ve dilimizi öğrenmek için* ve *Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okutulduğu için* bu dersin gerekli olduğu görüşleri baskın çıkmıştır.

Öğrenciler Osmanlı Türkçesi derslerinde en çok *Arapça- Farsça tamlamalar* ve *metin okuma* konularında zorlandıklarını dile getirmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin en çok beğendikleri konular konusundaki görüşleriyle de çelişmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %21.9'u evet cevabıyla dersin zor olduğunu dile getirirken; %60.4'ü hayır cevabıyla dersin zor olmadığını ve %17.7'si kısmen cevabıyla kararsızlığını dile getirmiştir. Çalışmak, sevmek, ilgili olmak, eğlenceli bulmak gibi gerekçeler dersin zorluğu konusunda öğrencilerin daha olumlu düşüncelerinde etkili olmuştur.

Öğrencilerin % 22.1'i evet, %63.8'i hayır ve %14.1'i kısmen diyerek Osmanlı Türkçesi derslerinden korkmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunda en önemli etkenin ise dersi sevmek olduğunu belirtmişlerdir.

5. Öneriler

Bu araştırmada konuyla ilgili sunulabilecek öneriler şunlardır:

Osmanlı Türkçesi derslerinde öğrencilerin tutum, algı, farkındalık gibi duyuşsal özelliklerinin dikkate alınması öğretimdeki başarıyı yükseltebilir. Öğrencilerin zor olarak nitelendirdiği konulara yönelik farklı etkinliklerle başarıyı arttırmak hedeflenebilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, Ş. (2016). "Osmanlı Türkçesi öğretimi üzerine." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (44): 7-12.
- Avaroğulları, M. (2015). "Ortaöğretim kurumlarında okutulan Osmanlı Türkçesi dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri ve bu görüşleri etkileyen değişkenler." *Turkish Studies*, 10 (15): 51-66.

- Baran, B. (2018). "Osmanlı Türkçesi öğretiminde Arapça, Farsça ve Eski Anadolu Türkçesinin yeri." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7 (4): 2131-2142.
- Calp, M. (2017). "Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin Osmanlı Türkçesindeki okuma hataları üzerine bir çalışma." *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6 (3): 1679-1705.
- Calp, M. (2018). "Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrencilerin yaptıkları okuma, yazma ve gramer hatalarının sebepleri ve sağaltılmaları üzerine bir araştırma." *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (4): 1757-1776.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B. ve Turner, L.A. (2014). *Research methods, design, and analysis*. New Jersey: Pearson Education.
- Develi, H. (2014). *Osmanlı Türkçesi kılavuzu I*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Ergin, M. (1975). *Osmanlıca dersleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Gümüskılıç, M. (2009). "Türk dili ve edebiyatı bölümlerinde Osmanlı Türkçesi eğitimi." *1st International Symposium on Sustainable Development*. June 9-10, 2009, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.
- Kaya, R. (2013). "Tarih öğretmenleri adaylarının lisans eğitiminde Osmanlıca öğretiminin işlevselliği ile ilgili görüşleri." *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2): 187-206.
- Özkan, B. ve Şahbaz, N.K. (2011). "Türkçe öğretmenleri adaylarının alan derslerinin işlevselliğine yönelik görüşleri." *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1):32-43.
- Sevim, O. ve Bayındır, H. (2016). "Lise ve üniversite öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi dersine yönelik görüşlerinin incelenmesi." *EKEV Akademi Dergisi*, 20 (67):291-302.
- Timurtaş, F.K. (1991). *Osmanlı Türkçesi grameri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Ulucan, M. (2016). "Osmanlı Türkçesinin öğretimi." *Millî Eğitim*, S.212: 93-113.
- Yıldırım A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.